

HOOGLERAAR VERKLAART VLOED SINISTERE INTERNET-GRAPPEN OVER AANSLAGEN:

Hoogleraar Anton Nijholt van de Universiteit Twente: “Lachen is gezond, maar het zou best iets smaakvoller mogen.”

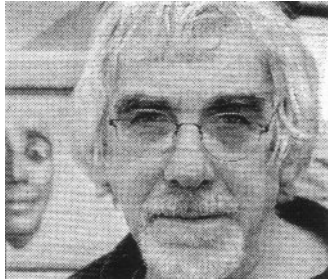

FOTO: REINIER VAN WILLIGEN

“Opgekropte spanningen moeten eruit”

door ROMKE SPIERDIJK
AMSTERDAM, zaterdag

De stofwolken na de aanslagen in de Verenigde Staten waren nog maar nauwelijks opgetrokken of de elektronische postbusjes werden er al mee overspoeld: grappen over de ramp, maar al snel voornamelijk over de meest gezochte man ter wereld: Osama Bin Laden. Cartoons, moppen, filmpjes en animaties; de creativiteit lijkt vooral op het internet in overvloed aanwezig. Smakeloosheid of gewoon een manier om de klap te verwerken?

Het patriottisme voert de laatste weken de boventoon in de sinistere lolbroekerij die op websites is te vinden of per e-mail in razend tempo de wereld rondgaat. Kreten als ‘Nuke Afganistan’, ‘Fuck Osama’ en ‘Kill all Moslims’ voeren de boventoon in de ‘grappige’ creaties. Je lacht er soms om, maar schaamt je vervolgens dat je dat deed.

De honderden fotomontages en cartoons waarin Bin Laden het moet ontgelden worden vrijwel overal ter wereld bekeken. De tientallen op internet te spelen schietspelletjes waarin de terrorist overhoop geschoten dient te worden, zorgen wellicht voor ontlading van de spanning. Op diverse websites zijn rollen toiletpapier, mokken, schietschijven en dartborden met het gezicht van Bin Laden erop te bestellen.

Moeten we hiervan wakker liggen, moeten we ons nu zorgen maken over het gebrek aan goede smaak? Want hoe haalt iemand het in zijn hoofd meteen na de aanslag een foto van een man die uit pure wanhoop van een van de bovenste verdiepingen van het WTC springt, te voorzien van de tekst ‘Kampioenschap vrije val 2001’?

“Per e-mail maken mensen sowieso al hardere grappen”, vertelt prof.dr.ir. Anton Nijholt, hoogleraar informatica en gespecialiseerd in menselijke interactie. “Mensen gaan daardoor makkelijker te ver, want ze zien bijvoorbeeld niet hoe iemand reageert.”

Grove grappen

Toch hebben de vaak grove grappen volgens hem een functie. “Na elke ramp en na elke oorlog worden harde grappen gemaakt. Opgekropte spanningen moeten eruit en humor kan een manier daarvoor zijn. Smakeloze grappen zijn lekker makkelijk te bedenken. Dat zie je nu ook met Bin Laden. Het is allemaal vrij direct en simpel, er zitten weinig uitgeknipte grappen bij. Eigenlijk is dat jammer, want met wat meer creativiteit is het resultaat leuker en minder kwetsend.”

Dat vooral Bin Laden het moet ontgelden is niet zo raar, aldus Nijholt. “Hij moet de verliezer zijn, dus maken we hém belachelijk. Dat is een vrij algemeen verschijnsel bij humor. Aan de andere kant maken mensen ook grappen over hem om het groepsgevoel en de onderlinge verbondenheid te versterken.”

We hoeven dus niet wakker te liggen van de grofheden die we vaak ongevraagd per e-mail toegestuurd krijgen? Nijholt: “Freud zei het al: lachen is gezond, het is een noodzakelijke ontlading van spanning. Zelfs de smakeloze grappen hebben een functie.”

Telegraaf, 20 oktober 2001.